

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
AKADEMINĖS ETIKOS IR PROCEDŪRŲ KONTROLIERIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL V. A. AKADEMINĖS ETIKOS PAŽEIDIMŲ**

2018 m. rugsėjo 28 d. Nr. SP-8
Vilnius

Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius (toliau – Kontrolierius), vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnio 1 dalimi ir Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Seimo 2011 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. XI-1583 „Dėl Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos įsteigimo ir Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų patvirtinimo“, 13 punkto 1 papunkčiu bei išnagrinėjęs Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2018 m. sausio 23 d. gautą Pareiškėjo¹ skundą dėl galimų V. A. ir kitų² mokslo Studijos bendraautorių akademinės etikos pažeidimų,

n u s t a t ė:

Lietuvos mokslo taryba (toliau – LMT) 2018 m. sausio 5 d. raštu Nr. 4S-9 „Dėl prašymo persiuntimo“ kreipėsi į Kontrolierių, prašydama pagal kompetenciją išnagrinėti Pareiškėjo prašymą, apimančią akademinės etikos ir autorių teisių pažeidimų sritis. Kontrolierius, susipažinęs su LMT persiūsta informacija, 2018 m. sausio 16 d. raštu Nr. S-15 „Dėl Jūsų prašymo“ kreipėsi į Pareiškėją, prašydamas patikslinti prašymo objektą.

Pareiškėjas 2018 m. sausio 23 d. Kontrolieriui pateikė skundą dėl Aleksandro Stulginskio universitete (toliau – ASU) parengtos mokslo Studijos autorystės. Pareiškėjas nurodė, kad nuo 2013 m. kovo iki 2014 m. sausio dirbo ASU akademinės bendruomenės nario V. A. vadovaujame Projekte ir vykdė veiklas, apimančias statistinių duomenų rinkimą ir analizę, tyrimo anketos rengimą ir teksto rašymą. Pareiškėjas pažymėjo, kad 2015 m. išleistoje Studijoje „panaudotas visas [Pareiškėjo]³ įdirbis projekte“, Pareiškėjo nenurodant kaip Studijos bendraautorio.

Iš Kontrolieriui pateiktų dokumentų matyti, kad Pareiškėjas 2017 m. lapkričio 10 d. buvo kreipęsis į ASU rektorių dėl galimų V. A. ir kitų Studijos bendraautorių akademinės etikos pažeidimų. ASU komisija, sudaryta etikos pažeidimui nagrinėti, (toliau – Komisija) 2017 m. lapkričio 30 d. posėdžio metu išnagrinėjo Pareiškėjo prašymą ASU rektoriui ir nustatė, kad Pareiškėjas „padarė tam tikrą indėlį, atliekant atskirus darbus ir vykdant [Projektą]“, tačiau indėlis nebuvo reikšmingas. Nagrinėjant Pareiškėjo prašymą ASU Komisija akademinės etikos pažeidimų nenustatė ir rekomendavo, „siekiant išvengti ginčų, <...> dėl esminio indėlio ir autorystės sutarti jau

¹ Kontrolieriaus sprendimo tekste „Pareiškėjas“ apibendrinamai, nesiejant su pareiškėjo lytimi, vadinamas vyriškosios giminės daiktavardžiu.

² Asmenų duomenys neskelbtini.

³ Laužtiniuose skliaustuose – pateikta informacija mūsų.

mokslinių darbų vykdymo pradžioje“ bei „visų mokslinių darbų vykdytojų indėlių pažymėti leidinio pratarmėje ar padėkų poskyryje.“

Pareiškėjas nesutinka su ASU Komisijos nutarimu ir nurodo, kad „[nebuvo imtasi] jokių priemonių padarytiems pažeidimams atitaisyti“, o V. A. ir kitų Studijų bendraautorių veiksmas prieštarauja akademinės bendruomenės pripažintiems mokslinės veiklos etikos principams.

Pareiškėjas skundą grindžia pateikdamas Studiją, Pareiškėjo V. A. siųstą 27 lapų apimties tekstinį dokumentą, kurį sudaro Studijoje panaudotos Pareiškėjo parengto teksto dalys, ir susirašinėjimo su V. A. el. paštu laiškus su priedais, iš kurių yra matyti:

1) 2013 m. gruodžio 27 d. Pareiškėjas V. A. siuntė el. laišką su priedu ir pažymėjo, kad: „Peržiūrėjau ataskaitos projektą ir pamačiau, kad mano dalies įdėta ne naujausia versija. Naujesnė buvo siūsta] spalio 11 d., o dabar dar kartą persiunčiu. Tiesa, dar reikia patvarkyti literatūros sąrašą, tą padarysiu artimiausiu metu“;

2) 2014 m. vasario 2 d. Pareiškėjas V. A. siuntė el. laišką su priedais „<...> 2014 02 02.xls“ ir „<...>“;

3) 2014 m. kovo 30 d. Pareiškėjas V. A. siuntė laišką su priedu „<...>_tekstas_taisymai.doc“.

Pareiškėjas 2018 m. vasario 8 d. Kontrolieriui pateikė papildomus dokumentus ir susirašinėjimo su V. A. el. paštu laiškus, iš kurių yra matyti:

1) 2014 m. sausio 19 d. Pareiškėjas V. A. siuntė el. laišką su priedu „Paskaiciuoti rodikliai.doc“;

2) 2014 m. sausio 20 d. Pareiškėjas V. A. ir kitiems Projekto vykdytojams siuntė el. laišką su priedais „<...> 2013-12-12 (2).xls“ ir „<...>_ekspertiniam_vertinimui_3 (1).doc“;

3) 2014 m. sausio 22 d. Pareiškėjas V. A. siuntė el. laišką su priedu „<...> vertinimo vidurkiai ir variacijos vidutiniškai.doc“.

Kontrolierius 2018 m. vasario 8 d. raštu Nr. S-36 „Dėl informacijos pateikimo“ kreipėsi į ASU Komisiją, prašydamas pateikti medžiagą, kuri buvo surinkta nagrinėjant Pareiškėjo prašymą ASU rektoriui.

ASU Komisija 2018 m. vasario 15 d. raštu Nr. 033 (711)-268 „Dėl informacijos pateikimo“ pateikė surinktus dokumentus. Iš pateiktų dokumentų yra matyti, kad Projektą vykdė devyni asmenys, iš kurių trys nėra nurodyti kaip Projekto metu parengtos Studijos bendraautoriai. Pareiškėjas dirbo pirmuosiuose Projekto etapuose nuo 2013 m. kovo 1 d. iki 2014 m. sausio 31 d. ir prisidėjo renkant statistinius duomenis bei rengiant tyrimo metodiką, parengė tekstą, kuris buvo panaudotas Studijos 1.4. poskyryje. ASU Komisija nustatė, kad Pareiškėjas Projekte dirbo 185 valandas ir „padarė tam tikrą indėlį, atliekant tam tikrus darbus vykdant [Projektą]“, tačiau „nenustatė [Pareiškėjo] atliktų reikšmingų intelektinių darbų, kurie būtų panaudoti [Studijoje]“.

Kontrolierius 2018 m. gegužės 25 d. raštu Nr. S-119 „Dėl papildomos informacijos pateikimo“ pakartotinai kreipėsi į ASU Komisiją, prašydamas patikslinti, ar Komisija tiksliai įvertino Pareiškėjo darbo laiką Projekte, nustatė, ar ir kaip Studijoje buvo panaudoti Pareiškėjo atliktos statistinės analizės duomenys, ir nurodyti, ar buvo nagrinėta, koks konkretus bendraautorių indėlis rengiant Studiją.

ASU Komisija 2018 m. gegužės 31 d. raštu Nr. 01 (711)-860 „Dėl papildomos informacijos pateikimo“ nurodė, kad nagrinėjant Pareiškėjo prašymą ASU rektoriui buvo netiksliai nustatytas Pareiškėjo darbo laikas Projekte: „papildomai išnagrinėjus pirminius darbo apskaitos žiniaraščius, patiksliname, kad [Pareiškėjas Projekte] dirbo 436,6 val.“ Komisija taip pat pažymėjo, kad

nagrinėjant Pareiškėjo prašymą ASU rektoriui buvo nustatyta, kad „dalis [Pareiškėjo] surinktų pirminių [statistinių] duomenų <...> buvo panaudota apskaičiuojant rodiklius, pateiktus [Studijos] 2.1. ir 2.2. poskyrių paveiksluose ir lentelėse“. Nagrinėjant Pareiškėjo prašymą ASU rektoriui Studijos „bendraautorių indėlio [Komisija] nenagrinėjo“.

Kontrolierius 2018 m. vasario 12 d. raštu Nr. S-38 „Dėl informacijos pateikimo“ kreipėsi į V. A., prašydamas pateikti informaciją apie Projektą ir jo vykdytojus, paaiškinti Pareiškėjo indėlį Projekte ir priežastis, dėl kurių Pareiškėjas nėra nurodytas kaip Projekto metu parengtos Studijos bendraautoris.

V. A. 2018 m. vasario 15 d. raštu Nr. 38 (711)-279 „Dėl informacijos pateikimo“ Kontrolieriui pateikė prašomą informaciją, Studiją ir Pareiškėjo V. A. siųstą tekstą, kurį sudaro 35 tekstinio dokumento lapai su V. A. pastabomis ir intarpais, redagavimo žymėjimais. V. A. pateiktas tekstinis dokumentas skiriasi nuo Pareiškėjo Kontrolieriui pateikto tekstinio dokumento: V. A. pateiktas dokumentas apima ne tik Studijoje panaudotą Pareiškėjo parengto teksto dalį, bet ir V. A. pastabas, Studijoje nepanaudotą Pareiškėjo parengto teksto dalį. V. A. rašte nurodė, kad „į [Studiją] įdėta dalis [Pareiškėjo] surinktos medžiagos, t. y. apie 14 p. teksto, kuris apima tam tikras [Studijos] dalis poskyriuose 1.4.1.–1.4.3., 54–58, 59–60, 65–69, 70–72 puslapiuose. <...> [Vertinant Pareiškėjo indėlių,] buvo atsižvelgta dar į tai, kad [Pareiškėjo] pateiktos ir [Pareiškėjo] autorinio indėlio demonstruojančios medžiagos yra paimta iš ankstesnių [Projekto] autorių mokslo kūrinių <...>. [Atsižvelgiant] į tai, kad [Pareiškėjo] pateikta medžiaga buvo kitų komandos narių atnaujinta ir susisteminta, išanalizuota [Projekto metu nagrinėtų klausimų] kontekste, kituose projekto etapuose naudota ir pateikta [Studijoje]. <...> Projekto metu [Pareiškėjas] naujų mokslo žinių nesukūrė ir tik paviršutiniškai atliko nedidelę dalį techninio parengiamojo darbo. [Pareiškėjas Studijos] rengime nedalyvavo, rankraščio neperžiūrėjo ir kritiškai nevertino. Dėl visų išvardintų priežasčių [Pareiškėjas] nėra įtraukt[as] į leidinio autorių sąrašą.“

Kontrolierius 2018 m. gegužės 25 d. raštu Nr. S-120 „Dėl papildomos informacijos pateikimo“ kreipėsi į Studijos bendraautorius, prašydamas nurodyti, kokias Studijos dalis rengė atskiri autoriai.

Studijos bendraatoriai 2018 m. gegužės 29 d. pateiktuose raštuose nurodė, kad Studijos 1.4. poskyrį rengė V. A. kartu su Bendraautoriumi A, Studijos 2.1. ir 2.2. poskyrius rengė V. A., Bendraatoriai A ir B. 2018 m. gegužės 29 d. rašte V. A. taip pat pažymėjo, kad kreipėsi į ASU leidybos skyrių, prašydama Studiją papildyti padėka Projekto darbuotojams, kurie nėra nurodyti Studijos bendraautorių sąrašė.

Kontrolierius 2018 m. birželio 4 d. raštu Nr. S-130 „Dėl papildomos informacijos pateikimo“ kreipėsi į du Projekto vykdytojus, kurie kaip ir Pareiškėjas nėra nurodyti kaip Studijos bendraatoriai, prašydamas nurodyti, ar ir kaip buvo prisidėję rengiant Studiją.

Projekto vykdytojai, kurie kaip ir Pareiškėjas nėra nurodyti kaip Studijos bendraatoriai, 2018 m. birželio 14 d. raštu „Dėl informacijos pateikimo“ ir 2018 m. birželio 15 d. raštu „Dėl papildomos informacijos pateikimo pagal dokumentą Nr. S-130, 2018-06-04“ pažymėjo, kad prie Studijos rengimo nebuvo prisidėję.

Kontrolierius, atsižvelgdamas į Studijos bendraautorių 2018 m. gegužės 29 d. dieną pateiktus paaiškinimus, 2018 m. birželio 4 d. raštu Nr. S-131 „Dėl papildomos informacijos

pateikimo“ ir 2018 m. birželio 4 d. raštu Nr. S-132 „Dėl papildomos informacijos pateikimo“ kreipėsi į V. A., *Bendraautorius A ir B*, prašydamas pagrįsti 1.4., 2.1. ir 2.2. Studijos poskyrių autorystę.

Studijos *Bendraautoris A*, grįsdamas 1.4., 2.1. ir 2.2. Studijos poskyrių autorystę, 2018 m. birželio 19 d. raštu „Dėl informacijos pateikimo“ nurodė, kad Studijos „1.4. poskyryje buvo nemažai naudota medžiagos [iš ankstesnių *Bendraautorio A* publikacijų]. <...> Mano įdirbis matosi 2.1.2. poskyryje <...>. [*Bendraautorio A*] kartu su prof. V. A. buvo rengta tyrimo metodika <...>.“ Grįsdamas autorystę, *Bendraautoris A* pateikė anksčiau publikuotus savo darbus su Studija susijusioje srityje bei tekstinį dokumentą su 1.4. Studijos poskyriui parengtu tekstu, kurį sudaro 5 puslapiai teksto su lentele ir naudotos literatūros sąrašu. *Bendraautorio A* parengtas tekstas nesutampa su *Pareiškėjo* parengtu ir V. A. pateiktu tekstu.

Studijos *Bendraautoris B*, grįsdamas 2.1. ir 2.2. Studijos poskyrių autorystę, 2018 m. birželio 19 d. raštu „Dėl informacijos pateikimo“ nurodė, kad atliko statistinių duomenų analizę ir rengė paveikslus ir lenteles Studijos 2.1. ir 2.2. poskyriams, ir pateikė atliktų skaičiavimų lenteles.

V. A., grįsdama 1.4., 2.1. ir 2.2. Studijos poskyrių autorystę, 2018 m. birželio 19 d. rašte „Dėl informacijos pateikimo“ nurodė, kad „1.4. poskyrį <...> rengėme su [*Bendraautoriu A*] <...>. Poskyrio tekstas buvo rengiamas pagal [*Projekto*] tarpinę (prie kurios prisidėjo ir [*Pareiškėjas*]) ir galutinę ataskaitas, tekstą sisteminant papildant, atnaujinant, taikant sintezės ir apibendrinimo metodus <...>. 1.4. poskyryje yra pateikta antrinių informacijos šaltinių, t. y. mokslinės literatūros šaltinių analizė. Dalį techninio darbo atliko <...> [*Pareiškėjas*] <...>. [*Pareiškėjo*] pateiktoje medžiagoje dominavo apibrėžtys, moksliniai tekstai nebuvo lyginami ir analizuojami, siejami su [*Projekto*] tyrimo objektu <...>. Dalis [*Studijos*] medžiagos sutampa su [*Pareiškėjo*] surinkta medžiaga, t. y. apie 9 p. teksto, kuris apima tam tikras [*Studijos*] dalis poskyriuose 1.4.1.-1.4.3., puslapiuose 54–58, 59–60, 65–69, 70–72. Tačiau pažymėtina, kad [*Pareiškėjas*] kaip savo asmeninį indėlį mums pateikė medžiagą, paimtą iš mano ir mano bendraautor[io] ankstesnių darbų <...>.“ V. A. taip pat nurodė, kad *Pareiškėjas* „nereikšmingai prisidėjo (technškai sudėjo į lentelę [*Projekto*] komandos aptarimo metu aptartus <...> rodiklius <...> apklausai) rengiant [tyrimo] metodiką <...>.“ *Pareiškėjas* taip pat „atliko nedidelę dalį techninių darbų, t. y. surinko dalį statistinių duomenų <...>, nepaskaičiavo [tyrimo] rodiklių, neprisidėjo atliekant duomenų analizę ir vertinimą.“ Grįsdama 1.4., 2.1. ir 2.2. Studijos poskyrių autorystę, V. A. pateikė 1.4. Studijos poskyrio tekstinį dokumentą su komentarais ir žymėjimais dėl teksto dalių autorystės.

Kontrolierius, atsižvelgdamas į V. A. 2018 m. birželio 19 d. raštu pateiktą informaciją, 2018 m. birželio 25 d. raštu S-149 „Dėl papildomos informacijos pateikimo“ kreipėsi į V. A. prašydamas paaiškinti pastabą dėl *Pareiškėjo* teksto panašumo į V. A. ir kitų autorių anksčiau publikuotus darbus ir nurodyti V. A. žinomas *Pareiškėjo* pateikto teksto sutaptis su kitais darbais.

V. A. 2018 m. liepos 10 d. raštu „Dėl informacijos pateikimo“ nurodė, kad *Pareiškėjas* „dirbo pirmuose trejuose [*Projekto*] etapuose. Iš viso buvo šeši tyrimo etapai. Kiekvieno etapo pabaigoje buvo pateikiama mokslinė ataskaita. Atliekant mokslinį tyrimą ir rengiant tarpinę ataskaitą [*Projekto*] vykdytojai diskutuodavo darbo grupėje, kurioje kolektyviai aptardavo su atliekamu tyrimu susijusius klausimus bei keldavo su tyrimu ir jo įgyvendinimu susijusias idėjas. Projekto vykdymo metu mokslinė medžiaga buvo siunčiama el. paštu visiems projekto vykdytojams, ją skaitė ir tikslino visi projekto vykdytojai. Šio [*Projekto*] įgyvendinimo metu autorinis darbas buvo atliekamas kolektyviai, o individualiai buvo rengiami tik suvestiniai tekstai. [*Pareiškėjo*] atlikti su projektu susiję darbai man, kaip [*Projekto*] vadovei, buvo atsiųsti el. paštu, aš

juos skaičiau, pildžiau, tikslinau, apibendrinau. Kiek šiuose tekstuose yra [Pareiškėjo] individualios redakcijos, įvardinti sunku, nes [Projektas] buvo rengiamas kolektyvinės autorystės pagrindu, o ne kompiliuojamas individualių autorinių tyrimų ataskaitų pagrindu. Taip pat, dar kartą <...> turiu pažymėti, kad [Studija] yra atskiras darbas, kuris <...> nėra tas pats [Projektas] savaime. Prie [Studijos] rengimo dirbo kitos sudėties kolektyvas nei prie viso LMT [Projekto]. Mokslo studijos rengimo metu [Projekto] duomenys buvo naudojami, nes prie [Studijos] dirbo dalis LMT [Projekto] bendraautorijų. Kadangi tiek LMT [Projektas], tiek ir [Studija] buvo rengiama kolektyviai, nėra galimybės atskirti, kuri teksto dalis kuriam konkrečiam mokslininkui priklauso. Neatmestina ir tokia galimybė, kad tekstas, kurio autor[iumi] sakosi yra [Pareiškėjas], galėjo būti surašytas ir dirbant [Pareiškėjui] kartu su kuriuo nors iš bendraautorijų. Tokia informacija projekto metu nebuvo sekama ir, kas kokį sakinį užrašė, nebuvo dokumentuojama. [Pareiškėjas Projekte] yra nurodyt[as] kaip pirmos, antros ir trečios tarpinių ataskaitų bendraautor[is] <...>. [Studijos] 1.4. poskyryje pateiktas tekstas buvo rengtas mano ir [Bendraautorio A], kolektyviai rengto mokslinio tyrimo projekto pagrindu, kurio bendraautor[is] yra ir [Pareiškėjas]. Kolektyviai atlikto [Projekto] tekstas, kurio rengimo autorystę sau individualiai prisiskiria [Pareiškėjas], rengiant [Studiją] buvo tikslintas susiejant jį su tyrimo objektu, papildant, aptariant ir apibendrinant. Tai atlikau aš ir [Bendraautoris A], tačiau diskusijoje ir dalyvaudavo visi [Studijos] rengėjai. [Studijos] rengimo metu mokslinė medžiaga buvo siunčiama el. paštu visiems, ją skaitė ir tikslino visi [Studijos] rengėjai. Projekte nebuvo iškilęs autorystės klausimas, nes ji buvo rengiama kaip kolektyvinis mokslinis darbas. Niekas nevertino, kas kiek bendros, [Projekto] metu sukurtos informacijos panaudojo savo vėlesniuose mokslo darbuose. Iki šiol [Studijos] sutapimai nebuvo tikrinti naudojant [informacinių technologijų] programas. Rengdama atsakymą 2018 m. birželio 19 d. rašte „Dėl informacijos pateikimo“ [Tarnybai] aš dar kartą peržiūrėjau 1.4. poskyrį. Rašto priede pažymėjau kolektyviai rengtą tekstą, kurio vienasmen[iu] autor[iumi] siekia tapti [Pareiškėjas] ir jį atskiriau nuo mano ir [Bendraautorio A] tekstų.“

Išnagrinėjus skundo aplinkybes, gautą ir surinktą informaciją, nustatyta:

Pareiškėjas nuo 2013 m. kovo 1 d. iki 2014 m. sausio 31 d. dirbo V. A. vadovaujamame Projekte ir vykdė veiklas, kurios apėmė statistinių duomenų rinkimą ir apdorojimą, tyrimo metodikos rengimą ir teksto rašymą. Surinktus statistinius duomenis ir tekstinį dokumentą Pareiškėjas pateikė V. A. el. paštu.

ASU 2015 m. išleista Studija, kurios 1.4., 2.1. ir 2.2. poskyriuose buvo panaudota Pareiškėjo Projekto metu parengta medžiaga. Studijos bendraatoriai 2018 m. gegužės 29 d. Kontrolieriui pateikė paaiškinimus, kuriuose nurodė, kad Studijos 1.4. poskyrį rengė V. A. kartu su Bendraautorium A, Studijos 2.1. ir 2.2. poskyrius rengė V. A., Bendraatoriai A ir B.

Pareiškėjo Projekto metu surinkti statistiniai duomenys buvo panaudoti Studijos bendraautoriams rengiant 2.1. ir 2.2. Studijos poskyrių paveikslus ir lenteles. Kontrolierius tiesioginės atitikties tarp Pareiškėjo surinktų statistinių duomenų ir 2.1., 2.2. Studijos poskyrių paveikslų ir lentelių nenustatė.

Sutaptys tarp Pareiškėjo parengto ir V. A. pateikto teksto ir Studijos 1.4. poskyrio yra plačios apimties, sudaro didžiąją dviejų tekstų dalį. V. A. 2018 m. vasario 15 d. raštu Kontrolieriui pateikė Pareiškėjo parengtą tekstinį dokumentą, iš kurio matyti, kad didžiąją Studijos 1.4. poskyryje panaudoto 35 lapų tekstinio dokumento dalį parengė Pareiškėjas. 2018 m. birželio 19 d. raštu V. A. Kontrolieriui pateikė Studijos 1.4. poskyrio tekstinį dokumentą su komentarais ir žymėjimais dėl

teksto dalių autorystės, kuriame Pareiškėjui priskiriama mažesnė teksto dalis nei 2018 m. vasario 15 d. V. A. pateiktame dokumente.

Bendraautoris A 2018 m. birželio 19 d. raštu Kontrolieriui pateikė Studijos 1.4. poskyriui parengtą tekstą. Bendraautorio A parengtas tekstas nesutampa su Pareiškėjo rengtu ir V. A. pateiktu tekstu.

Pareiškėjas nėra nurodytas 2014 m. išleistos Studijos bendraautorių sąrašė.

Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 ir 9 punktuose įtvirtinta, kad mokslas yra grindžiamas akademinės etikos ir intelektualinės nuosavybės teisių užtikrinimo principais.

Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo 2 straipsnio 29 dalyje pateikiama kūrinio sąvoka – tai originalus kūrybinės veiklos rezultatas literatūros, mokslo ar meno srityje, nepaisant jo meninės vertės, išraiškos būdo ar formos. To paties įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad autorių teisių objektai – originalūs literatūros, mokslo ir meno kūriniai, kurie yra kokia nors objektyvia forma išreikštas kūrybinės veiklos rezultatas, o to paties straipsnio 2 dalies 3 punkte pažymėta, kad autorių teisių objektas, be kitų išvardytų šiame straipsnyje, yra rašytiniai ir žodiniai kūriniai, įskaitant mokslines paskaitas, studijas, monografijas, išvadas, mokslo projektus ir projektinę dokumentaciją bei kitus mokslo kūrinius.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra išaiškinęs, kad „autorių teisių apsauga taikoma bet kuriam mokslo kūrinui, neatsižvelgiant į jo vertę. Svarbu, kad mokslo kūrinys atitiktų pagrindinius kūriniui, kaip autorių teisių objektui, keliamus reikalavimus, t. y. būtų originalus kūrybinės veiklos rezultatas“ (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. gegužės 13 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-253/2014).

Akademinis sąžiningumas žymi pareigą atskleisti kitų asmenų įnašą rengiant mokslinį darbą ir mokslinio darbo santykį su panaudojama literatūra, duomenimis, taip sudarant prielaidas vertinti mokslininko darbą, nustatyti paties mokslinio darbo naujumą ir originalumą. Su akademinio sąžiningumo principu yra nesuderinamas plagiatas, vienas iš akademinės etikos pažeidimų. Valstybinės lietuvių kalbos komisijos išaiškinimu *plagiatas – tai kito autoriaus intelektualinio kūrinio visumos arba jo dalies pateikimas kaip savo paties, jį pasisavinant arba kopijuojant*⁴.

ASU Akademinės etikos kodekso 13.5 papunktyje įtvirtinta, kad mokslinė veikla yra grindžiama sąžiningo tyrimo ir tiesos siekimo principais, todėl „draudžiama plagijuoti svetimą tekstą, pasisavinti svetimus išradimus, eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) veiklos rezultatus, publikuoti tuos pačius tyrimus ir jų rezultatus keliuose mokslinės informacijose šaltiniuose“. Akademinės etikos kodekso 14.1 papunktyje taip pat įtvirtinta, kad mokslinė veikla grindžiama kolegialumo, mokslinės partnerystės principais, todėl mokslininkai turi „neneigti, nemenkinti ir neignoruoti kolegų ir kitų mokslinei veiklai talkinusių asmenų arba organizacijų indėlio“.

Atsižvelgiant į tai, kad:

1) Pareiškėjas nuo 2013 m. kovo 1 d. iki 2014 m. sausio 31 d. dirbo V. A. vadovaujame Projekte ir parengė bei el. paštu V. A. pateikė Tekstą,

2) Pareiškėjo parengtas ir V. A. el. paštu pateiktas Tekstas buvo panaudotas rengiant Studijos 1.4. poskyrį,

⁴ Valstybinė lietuvių kalbos komisija [prieiga per: <http://terminai.vlkk.lt/pls/tb/tb.search>]. Žiūrėta 2018 m. rugsėjo 20 d.

3) *Pareiškėjo parengto Teksto panaudojimą patvirtina Pareiškėjo, V. A. ir ASU Komisijos, sudarytos etikos pažeidimui nagrinėti, Kontrolieriui pateikti paaiškinimai ir dokumentai,*

4) *V. A. neigia Pareiškėjo indėlio reikšmę rengiant Studiją, 2018 m. birželio 19 d. Kontrolieriui pateiktuose paaiškinimuose su Pareiškėjo parengtu Tekstu sutampančios Studijos 1.4. poskyrio autorystę priskirdama sau ir Bendraautoriumi A,*

5) *Pareiškėjas nėra nurodytas kaip 2014 m. išleistos Studijos bendraautoris, konstatuotina, kad V. A., būdama ASU akademinės bendruomenės nariu, pažeidė ASU Akademinės etikos kodekso 13.5 papunktį, kuriame įtvirtinta, kad sąžiningo tyrimo ir tiesos siekimo principus pažeidžia plagijavimas, ir Mokslo ir studijų įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 ir 9 punktuose įtvirtintus akademinės etikos ir intelektualinės nuosavybės teisių užtikrinimo principus.*

Pažymėtina, kad V. A. veiksmai, neigiant Pareiškėjo indėlį Studijoje, yra nesuderinami su Mokslo ir studijų įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punktu įtvirtintu akademinės etikos principu, kuris apibrėžtas 4 straipsnio 2 dalyje ta dalimi, kurioje nustatyta, kad akademinė etika – visuma visuotinai pripažintų vertybių, užtikrinančių mokslo ir studijų proceso skaidrumą, sąžiningumą, teisingumą, šiame procese dalyvaujančių asmenų atsakingumą, pasitikėjimą, pagarbą, ir prieštarauja ASU Akademinės etikos kodekso 14.1 papunkčiui, kuriame įtvirtinta, kad mokslinė veikla grindžiama kolegialumo, mokslinės partnerystės principais, kuriuos pažeidžia kolegų ir kitų mokslinei veiklai talkinusių asmenų indėlio neigimas.

Atsižvelgdamas į tai, kad tuo metu, kai Studija buvo parengta, Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 191 straipsnis numatė baudžiamąją atsakomybę už autorystės teisių pasisavinimą, Kontrolierius surinktą informaciją persiūnčia teisėsaugos institucijoms.

Kontrolierius, išanalizavęs ir įvertinęs pateiktą informaciją ir ją patvirtinančius dokumentus bei teisinį reglamentavimą, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnio 11 dalies 1, 5 ir 8 punktais,

n u s p r e n d ė:

1. Informuoti Pareiškėją, V. A., Aleksandro Stulginskio universitetą apie nustatytus V. A. akademinės etikos pažeidimus.

2. Informuoti Generalinę prokuratūrą apie nustatytą V. A. veiką, turinčią nusikalstamos veikos požymių.

Kontrolieriaus sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė, laikinai einanti

Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus pareigas

Edita Žiobienė